

№ 117 (8378). 1998 СЫЛ АЛТЫННЫҢ 20 КҮНЭ. ОНТУОРУННЬУК СЫАНАТА — 1 сөз, 10 хирчы.

CHA

(Бүтүүтэ, Иннин 1 стр. көр).

Онон бу Д. П. Коркин 70 саашыг ар аламш
руулаах киэнэ үгүс киини үмүрү тарда.
доохтук барда.

ПЕНСИОНЕРДАР ИНТЭРИЭСТЭРИН КӨМҮСКЭЭН

(Из Түркия Үрдүкү палататын бюджетке, финансыга, социалнай политикага бастайганнан комиссиятын председатели, республика Пенсиялай сулуулаатын департаментин директору Р. А. БУРНАШОВ интервьюта)

Александр Андреевич, пенсионеры толгоолуун бийлти билимдэбэтыгар рынок хайыме усулдубуйатыгар сө-
пүстөрбаска үдэллн өлөрөр система кур-
дандар. Дээ ити туруктаах союустук пенсионер-
мисиллэриин толгоолууну хайдах ситиэбэти?

ойду үрдүгүн бара турар эконоомическай кризис, и турар. Пенсепний фонд туругар дьайара атаммат. Бүгүн предирятиялар республика өмөрдэрин кинигэр нэстэрэ 3 млрд. 608 мл. бай, бу нэс хонот турдах айы эбиллэн аһэр республика пенсепний сулууснатый бюджеттэй тахсыбат дьылжалылар. Маанык балаһыан- нэспөрдарга ыйдаагы пенсияларын хомуйуута дьолор кыта кытаанах арпийсини-кнпрсини үлүн эрэйэр. Быйыл смл сагатыттан пенсия- толоолуунга үбүлээни биллэрдик эбиллэнэ, өмөспөрдарбыт ахсаан өттүнэн быбата 6 ты- на кнһинэн эбиллэбиттэн өтүннэ 1997 смл ны 1 мүлүттэй пенсия орто кээмэйэ 1,21 төгүл өтүннэ быһаарыллар.

Пенсионный департаментный бюджетын дохуота 1 млрд. 80 мөл. солкуобай пенсияларга ымыр оркуоттартан ордул буолуохтаах этэ. Ол ыбата—резерв суох. Суоьун үрдүгүн, өскөтүн пенсия төлөбүрүгэр 143 мөл. солкуобай баар кыстаах буоллабына, хомуйар үһүт 106 мөл. бай. Ити ындаары орто көрдөрүүнэн кичирэй пенсий страховой усунуос. Уп тигиьбэтин араастык, көстөрүн курдук, өлгө улахан. Балаһынына кытааһыннаах буолуутун биричиинэлэрэ: үлэ бүтүгэр хамнасына нэе бары көрүнүсээх тэрилтэ-харыыта суох үүнэн иһинтэ, хамнаһы натура-лообун, хамнаһы страховой усунуустары төлөө-рө целевой дүөн ааттаан аһары, тэрилтэлэр ымыттан быһаччы ыраас харчынан уонна бар-ан тэрилтэлэр икки ардыларыгар хонтуруул-ла ахсаан ыһоһулуута, ыны сорох бааһыар то-лооһохтарына сүтэриллэрэ, бу тэрилтэлэргэ эмлэ-инээх (банкроттааһын). Эбниитигэр улуустар таһалара араас биричиининэн нэстээх тэрилтэлэ-һээ таһааран Пенсионный фондага төлөбүрдэ-сөкүүннэйа суох куотунууларын таһаараллар. Итинник уустук балаһыаньыаттан тахсарга биһи-мэттэн прдэвиэлэр инструкция харафынан эрэ-ккэ, традиционнайа суох дыһаллары туттарга-абыт, пенсионердар интэрнестэрин көмүскээн, үтүгэр, федеральнай органнар позициялара уоп-тускалара түөрэккэй көмүгэр, уустук боһууруос-ойобит республикабыт иһинэн быһаарар кыах-абыт, кыһаар сөптөөхтөр диибит.

хүхэт уонна өлүгү сөптөөхтөр диниэт-
тан, сүл сабаланыгыттан билиги байыт
ныгытын тутууга таһаарар ороскуоттарбытын
са 20 % аччатгыбыт, оһно 127,5 үлэһит штата
мына. Иккибинэн, Дьөкуускай куорат 2 пен-
сий сулууспатын биэр өнөрдүбүт. Үсүһүнэн, 26
өһспөрү уонна өһно штаттары сарбылдыбыт.
Бинэн коммуналнай, онтон да атын ороскуот-
арыйатгыбыт. Ити департамент аппаратын ту-
ороскуотун 12 %-гар татыһар, абатар 5,02 мөд.
байга. Билиги күннээһи үлэһит: нэстөөхтөрү
эриһсин, арбитражнай суут нөһүө быһаар-
ыи өһиритин солкуобайыгар тийэ контуруол-
... Бу барыта департамент хас биһрднн үлэһи-
субдука пенсионердарын нитэрнэстэрин көмүс-

ТАСТАН ТАБААР КЭЛИНТЭ АБЫННЫР

УУСКАЙ. Бийыл күнүн сокуубай күнүлүү
атан кениз тас дойдулартан республикада та-
мининте айынаата. Үйүс кварталга Дьонуускай-
ы тамонияга 88 эрз декларация бэрилиннэ. Гу-
тарнай көмө таһаҕаһа кэлбэтэ буоллар, ити өссө
эх буолуох этэ. Быларыны туһанинаах кэмтэ
ккка тас табаар 234 партията кэлбэтэ.

...маса тас табаар 234 партизанын
...манын отделин начальнига Павел Вильямович
...мисон, билигч тас партизандары кытта ууун бол
...стоох союдашилаллах «Сахалинстрой» уюмун «Г
...модо» курдук бодон тэрилталэр табаарлары хот
...малар. Оттон доогуз предриятиелэр уюмн кэтэ
...малар букатын мэлэйдилэр. Кытайга уюмн Коре
...малар доогузсайтан мал-сал ала көтөр самолеттар
...малар тохтоотулар. Эмнэ ити курдук Казахстан
...малар Узбекистантан, Молдавияттан ооруот астаа
...малар республика киин куоратыгар кэлбэл
...малар Тастан мизбэл келинэ мэлэйдэ. Арай тас
...малар анылык бородуукталара эрэ бирда эмэ
...малар барылылаллар.

Азтайвныгта федеральнай бытаас дьаһалыннан таможинан сабээрн апарыгта быстах кэмнээх сымнатын.

күүр элнэттээх, тыгсаһынаах үлэлэринэн буолар.

—Энгийн үлэгитня харьцастыр торюотэришэн бас-
татаи туохтары яаттыаи этэй?

—Багтаан туран, Российский Федерация Пенсониай Фондатын нутаг сыймашаар озуе уеутугураи тураллар. Од республика Пенсониай судууснаи де партамена икин структурнай салалталаих буолбутуган. Багтамата—Россия Пенсониай Фондате, икин ха—Саха сирэ бэйэтиг суверенитетын бэлэрбитин кэиниттэн самостоятедьнай Пенсониай фонд де партаменын таривитэ. Вилээн турар, бу хардыа республика туһатыгар олоһуллубута—киин пенсонер дарын нитэриэһингэр. Онон билинги быһаччы Саха Республикаиан үрдүкү дьаһалталаарын нормативнай акта дарын толоруууу хааччыһабыт. Маннык юридическай торукка олорууу икин өртүттөх дуогабарыиан быһаа рыллыбыта, ол гынан баран, ааспыт сым алтынныы ыйыттан ити дуогабары хаттаи сөргүтөн икин баттаа ыйыттан илэти илэти илэти уеутук кэпсэтининилэ ыйытталла тураллар, икин өртүттэн ыйынарпылаан буолуон сөптөөх парваннарга үлэтинбит.

Россия Пенсийнхний Фондаты бийнхэ аһара кытап-нах усуулуубуһалары туруорар: баэтатан, быһаччы Федеральнай свайыытын олохтоһуу, оччоҕо көрүл-лэр чэччтэнэрбит. Хотугу надбавкабыт төрүт да суох буолууларыгар тиийиллэхтэ, пенсияны үбүлээ-һин кинитэн буолан, пенсия кини уобалаастарга кур-дус 3-түү ый көмштөр кэлбэт бөһүрүөһү дөккө ди-ригэтэхтэ. Иккиһинэ, республика департаментын сче-тугар сытар кумааһылары (АЛПРСА уонна Үн мини-стерстватын көксэллэрин) байыттан бэс билиһинтэр ко-һорорү модьуйар уонна толору көнтүрүөлүүр фун-кцианы олохтуон бадарар.

[illegible]

— Роберт Андреевич, близкого человека вы натурально
томоохун бопхуруоха несповоордари долгутта уонна
олус сытынык сир айыа кэсэтингэ турда. Натура-
нан томоохун тэрээһинэ?

— Бу бөлгүүрүүдү кыналбагтан даринык үрөттө-
бит. Ити ыраак харчы тийбөтүттөн пенсияны толоо-
лугунга үөскөбүт бөлгүүрүс. Департамент социологи-
ческэй үрөтөн көрүүнү ышыгыта, пенсионердар со-
циаларын үрөтөнтө, ханык толобүрдөргө харчыта
сүөх ахсаан кииривэ собүгэр; коммунальай хааччы-
лыгыта толуоһинарынан, пенсия сөрбөтүгэр күнөждү
туттар табаарынан эбөтөр аһынан үөлүтөн. Үрөтөн
көрүү бу бөлгүүрүска билиги сөптөөх хаймаханы ту-
туһунуштун уюнна байылар өттүгэр аһынан-үөлүтөн
пенсия сөрөх чааһа бөрүлдеригэр пенсионердар өрдү-
хотө нитриэстэһхтарин быһаарбыта. Бу толобүрүс
рүгэр кииривэ ханык да сөптөөһүнэ сүөх пенсияны
бөйөтүн багыттан таяан ылыгытынан буолара хаа-
чыллаахтаах. Манна тэрээһин өттүгэр департамент
саамай наадалаах аһылык саннааһын өрдүү илик си-
паларынан Пенсионнай фондада эстэһх тэриэлэлри-
тэн хөмүйүүнү ылаттыбах. Сызана үрдүүрө аны саа-
бахтаммат, ол иһин пенсияны индексациялааһын
Правительство быһаарытар түрүрөсулар. Ол гана
бу бөлгүүрүска барбата өйдөнүөхтээх.

Түүнчлэн этгээх, аhiяан-үзүлзүйн нeнcиc cөpөж төлөбүрe өнiгyуаларын нeнcиcнeрдeр утарбаттар итгeнiй бийнги чингeн cынагдa мунш-уллубут cи- нaаcныт opдуc тaбигaгeтaах бoлaймaншaны үeскeтeр

Д. КОПЫРША.

зар зорүүлснээр, Урууны өтүүгэр табаары алаачны
кэлбтү партия бүтүүнүүтүн илхи төлөбүр өнөрүм
тааба, Билиги бүрлөгүнө табаары чаас-чаахмим
ылар бөгүлснээ, Итинхик чингэтннвэ утахтары
онорууга АХШ-тай концентраттары албт куурат
таабы үүт зяведа уонна Арсаа Есроваттан тутуу ма-
тирийааларын ажалар «Орнот экспрессия» фирма
туланиналар.

Тамонки тарифтар биллэгингиз чэстэймэлэ илэк-
тар. Арааһа, тарифтар тамонка туһунаа сана юдөө
ылыдыланнагына уларыттахтара. Специалистар барыл-
лаабыннарарваан, юдөөк сотору ыладзылахтаах,
буларга бэрээдэг салбыдаһа. Ой

Экспорт кэмэйр эмис биллэрдик сарылдына. Такурдук, киники 3 мйга тэмэкини нонго сөгөтөх «Тибас» фирма эрэ тас партнердарга алдыммыт таба муу-хун эрэ мытта. Оттон быларыны үлүс кварталга өлөхтөх тэмэкини нонго экспорт 28 партияга мытдылыгыта. Регионнардаагы тэмэкиязар кыранымсы татыгар алмааны уонна бриллианы мытар бырааптыра быһыллыта улаханник оҕуста. Билини отон ГФТ Тэмэкиязда государственной комитета эрэ дьарыстаттар.

CHA.

**ЭНГИЙЛГИ БЭЧЭЭККЭ
СУРУТАРГА ТИЭТЭЙН!**

«Сага олох» редакционной-издательский холбогук 1999 онд бастахы аягыгтар республика хайнатыгтар, сурунааларыгтар уонча удустугары «Сага олох» хайнакка сурутууну байатыгтар ылар, аны аахыгтар оттугтар нурдук «Сага олоххо» федеральный почтовой субсиде сурутууну ынахат.

Үн-харам кырымчыгынан уонна аарааччылар ба-
баларын учуоттаан, «Сага олоххо» суруттар сыана
бу үй үстата марабат—75 солкуобай.

Манган алларгаа холбогдох үүсвэр 1999 оны бастахыг ашигтайг суруттарыгынхыг хамтар хамтатганыг урлага сурунаалуурынхыг сэтгэлээр билигдүүлжээ (сэтгүүлчид):

Халмааттар

«Якутия» (суммарнолардыан) — 180
«Саха сирэ» (суммарнолардыан) — 180
«Кэскилэ» — 22
«Юность. Север» — 22
«Э'чуутан аргыһа» — 17,5
«Учительский вестник» — 17,5
«Якутские ведомости» — 80
«Аргументы и факты» на Севере» — 70
«Коммунист» — 20
«Экономический вестник» — 99
«Молодая пресса» — 53
«Кыаам» — 70
«Забора» («Арчы») — 35
«Якутия. Вечерний» — 85
«Наше время» — 80
«Реклама» — 80
«Охот. промысл.» — 62

6298530.3349

«Чайбонь»—89,4
«Посирная звезда»—76
«Дидбар Хотун»—38
«Кодкозлышк»—42
«Чуораанчык»—42

[illegible]

Биздир телефонлар: 21-358, 21-332.

«Санга олох» редакционный-издательский холдинг.

ЭНЭХЭ, ИГЭДЭРГЭ

ДЫОКУУСКАЙ. Ийа кунуи порко Дыла карган уонна оҕо саас дыаалаларыгар комитет кэбэ таһаарыа, дьаһ куну сирин бардурун, кинилэр оҕону итин, дыа карганга улахан дьон уонна оҕолор илэ ардыларга, хардарыта сыйыаннаһыа, араас проблемалары таарыааар.

Бу эра айып инициатор республика Герой-ийазэрич тустарының «Улахан дың кэргэн» инициаторы үчүс тома табыста. Ону эми комитет үлэнигэро болгошотилар. Эдэр ийазэрич аңамый педагогический наука кандидат, педагогический факультет декана Антониш Григорьевна «Дың кэргэн» ороно кэра сыйыгар инициатор, медицинский наука кандидат, институтун преподавателя Ангелина Гурьева «Иураган дың кэргэн» уонна кэра коллун», медицинский наука кандидат Розалия Филипповна уонна С.Дорубуна хырабыллы министертөөтүн кылаабыллы гинеколог акушерка Наталья Кирова «Токуе ий комитетин бэрич уларыйар» дың кинигэлэро кинисте туһаныллычтарыч соң.

БЭЙЛЭГНИЙ ҮЛЭГНИЙН УОЛМА ОЮУН

ОЛГОХУМЭ, Троицкий сэлэвнээ олохтоохоро тла хааайныстыбатын реформиларын эригдэригэр түбэ-
тилэр. Бу дэнуу хааайныстыбаттан хааайныстыбада
уларьта сэлдэн сэлхыран дорбүттөр да, үлэ-хам-
нас, дэон олоо тунсубуга ностубэтэда.

Арай ээлэн «Троицкай» унитарнай предприятие тэрийн эрх сэрэхсийнхн үүсэхэтэ. Предприятие директор Афанасий Корнилов шинэжүүлбэл, ман на билигш 85 манар ынахтаахтар. Сүөһү көрөөччүлэр үүт ымагар саллаабы сурдахтарын төлөрлөдөр чугаахата, оттон энэ эмд агардаах эрх былаан туолла. Билээн турар, сотору сүөһүнү олөрүү сагаланыада. Быйыл сүөһү аһылыа сон буолар баар. Онон Троицкайга манар ынах ахсаанын 130-150 тобого тиздэр бадалаахтар. Сирэ өнгөрөөччулар 45 тонна хортуоннуу, 30 тонна ханымыстана, 25 тонна эбизин уонна ыччимнээн үүнэрэн иллалар. Быйылга бөрдүүкүеуаны батарымттан МТЗ-52 тракторы уонна бурдук номбайын булуунулар. Тутуу маһын бэлэмизээһин уонна хантаһыны эрбэтэн биэрэн суотугар «Умалта» автолинияны атымылааһынына.

Предприятие үлэһиттэрин бэйэ этнискэ, бурдуугунан уо. д. а. бородуусунайларынан хааччыйар. Кылабынайа, дээн бэйэлэрин куустарыгар өрөмүһлэрэ улаатта.

CILA.

ЧАКЫР МААНЫ КИИИИТЭ

Эң эрдэли ибит!

125 52 125 52 125 52 125

* * *

XXY

СҮТҮКЛЭНҮЙН

X X X

天 天 天

X X X

x x x

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахаполиграфиздат». Газета выходит на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и пятницам.

Авторы сургутар тили
сания редакция пазары

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-332, отделы — 21-265, магазин — 21-505.

Автор суруттар эти
санна редакция пизинте